

hann til að afhenda blökkumanni, sem var í liðinu. Það skildi Brown táknrænum skilningi og mat mikils.

Til þessa hafði engu blóði verið úthellt. En nú fóru hlutirnir að verða John Brown andsnúnir. Nokkrum skotum hafði verið hleypt af, en fyrsti maðurinn sem féll var farangursvörður á járnbrautarstöð bæjarins. Hann var hvorki þræll né þrælahaldari, heldur frjáls blökkumaður, sæmlega efnum búinn og vel látinn af öllum þorpsbúum. Um það leyti sem hann féll var þess ekki gætt að stöðva hraðlest, sem átti leið um, og áður en leið á löngu, var komið í hámaeli, hvað gerzt hafði í Harpers Ferry.

Yfirvöldin brugðu skjótt við. Herliði var stefnt til bæjarins úr öllum áttum. Áður en sólarhringur var liðinn frá því að árásin hófst, höfðu árásarmennirnir verið umkringdir. En John Brown var í fyrstu ekki á því að gefast upp, og herliðið, sem ekki vissi, hve fjölmennur árásarflokkurinn var, fór að öllu með gát. Fyrst var sent eftir meiri liðsauka og þegar öllum undankomuleiðum hafði verið lokað, var hringurinn þrengdur. John Brown hafði leitað hælís í vélahúsi vopnabúrsins, og á þriðjudagsmorgun kvaðst hann fús til að gefast upp, ef honum væri heitið griðum, svo að hann gæti horfið burt með menn sína. Að þessu hlógu yfirmenn hersins aðeins og fyrirskipuðu árás á vélahúsið. Það sló í harðan bardaga, en menn Browns voru skjótt ofurliði bornir. Tíu menn voru þá fallnir af Brown, þar á meðal tveir synir hans, og sjálfur hafði hann særzt í bardaganum.

Sjö árásarmannanna tókst að komast undan, en fimm voru handteknir og fluttir í fangelsi í Charlestown, þar á meðal John Brown sjálfur. Árásin hafði mistekizt með öllu.

Viku eftir þessa atburði var John Brown leiddur fyrir rétt og sex dögum eftir það — eða 2. nóvember — var hann dæmdur til dauða. Aftakan var ákveðin mánuði síðar eða 2. desember. Norðurríkjamenn héldu því margir

fram, að John Brown hefði raunverulega verið myrtur af Suðurríkjamönnum, enda gæti andstæðingur þrælahalds ekki gert sér vonir um að njóta réttlætis fyrir dómstól í þrælaríki. En sannleikurinn var sá, að réttarhöldin yfir John Brown voru í alla staði lögmæt og hann fékk þar fullt tækifæri til að koma afbötunum sínum á framfæri. Honum voru settir tveir lögfræðingar til varnar, og þegar Brown vildi ekki annan þeirra, var honum leyft að kalla til lögfræðing frá Norðurríkjunum. En á hinn bóginn var sekt Browns ótvíræð. Hann átti aðeins eina leið færa til að bjarga lífinu, og þá leið vildi hann ekki fara. Hann hefði getað sagzt vera viðskertur, og þá staðhæfingu hefði verið unnt að styðja með ærum rökum. Verjendur hans vildu fara þessa leið og þeir höfðu í höndum upplýsingar um, að geðveiki væri algeng í ætt Johns Browns, en hann kaus heldur sjálfur að vera hengdur en notfæra sér þá afsökun. Verjendurnir gátu því ekki annað en lýst yfir þeirri sannfæringu sinni, að Brown hefði framið glæpi sína í góðum tilgangi. Og auðvitað stoðaði það ekki neitt.

Framkoma Johns Browns fyrir réttinum var mjög til þess fallin að auka virðingu manna fyrir honum, og hún mun enda hafa átt drýgstan þátt í að gera hann að píslarvotti. Virðuleiki hans og hugrekki og sú sannfæring, að hann væri verkfæri guðs, sem ekkert hefði gert nema vilja hans, fékk menn til að finna samúð með honum. Sumir töluðu um „heilagan John hinn réttláta,” — aðrir sögðu eins og Emerson, að „John Brown varpaði dýrð á gálgan, svo að hann yrði sem kross.” Og orðstir hans barst langt út fyrir landamæri Bandaríkjanna. Í Frakklandi sat skáldið Victor Hugo, og aftaka Browns fékk svo mjög á hann, að hann teiknaði af henni nokkrar myndir, sem nú eru varðveittar á safni í París.

Aðrir litu raunsærri augum á málið. Abraham Lincoln sagði: „John gamli Brown hefur verið tekinn af lífi fyrir uppreisn gegn

ríkinu. Vér getum ekki áfellt það, enda þótt hann væri sammála oss í því að telja þrælahald rangt. Það getur þó ekki afsakað ofbeldi, blóðsúthellingar og landráð. Það eru honum engar málsbætur, að hann taldi sig sjálfur hafa réttinn sín megin“.

Aftakan vakti meiri athygli en búizt hafði verið við. Yfirvöld Virginíu óttuðust, að reynt yrði að bjarga honum á síðustu stundu, og þess vegna voru sex herdeildir látnar vera við aftökustaðinn. „Eg hélt ekki að aftaka mín væri talin svona merkileg,” sagði Brown sjálfur, þegar hann varð var við þetta. Og það kom fljótlega í ljós, að þessi viðbúnaður allur var óþarfur. Brown var hengdur, án þess að nokkur hreyfði hönd eða fót honum til bjargar. — En eins og segir í söngnum um hann, þá dó hann ekki með öllu á aftökustaðnum. Minningin um hann lifði áfram eða réttara sagt, minningin um frelsishetjuna, ofurmennið göfuga, sem barðist þrotlaust gegn óréttlætinu. Sá John Brown, sem lifði í minningunni, átti hins vegar ekki mjög mikið skylt við þann, sem hafði lifað hér á jörðunni og gert árásina á Harpers Ferry.

Sunnudagsblað Alþýðublaðsins birtir fúslega skemmtilegar og vel skrifaðar frásagnir, sem því kunna að berast, og blaðið heitir á lesendur sína, að senda því greinar og sögur, til þess að efni blaðsins megi verða sem fjölbreyttast.